

KAAKKOIS-TURKIN TURVALLISUUSTILANNE KESÄKUUSSA 2017

Tässä raportissa tarkastellaan Kaakkois-Turkin turvallisuustilannetta ja tilanteen kehittymistä erityisesti vuoden 2017 aikana. Raportissa keskitytään Turkin turvallisuusjoukkojen ja terroristijärjestö Kurdistanin työväenpuolueen (PKK) välillä kesällä 2015 uudelleenpuhjeneeseen konfliktiin (ns. PKK-konflikti) ja kyseisen konfliktin kannalta keskeisten Mardinin, Diyarbakırin, Şırnakin ja Hakkârin maakuntien turvallisuustilanteeseen. Tämän lisäksi raportissa käsitellään yleisluontoisella tasolla turvallisuusuhkia, jotka kohdistuvat erityisesti Kaakkois-Turkin alueen kurdiväestöön. Raportin kokoamisessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä, kuten kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten tuottamia raportteja ja tietoaaineistoja sekä näitä täydentävää uutismateriaalia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavilla raportin kirjoittamishetkellä.

Sisällys

1. Turvallisuustilanne Kaakkois-Turkissa (erityisesti Mardinin, Diyarbakırin, Şırnakin ja Hakkârin maakunnissa).....	2
1.1. PKK-konflikti	2
1.2. Kaakkois-Turkin yleinen turvallisuustilanne.....	3
1.2.1. Uhriluvut	3
1.2.2. Turvallisuustilanne ja ihmisoikeusloukkaukset.....	4
1.2.3. Turkin viranomaisten virallisia lukuja	6
1.3. Maakuntakohtainen turvallisuustilanne	7
1.3.1. Mardinin maakunta.....	7
1.3.2. Diyarbakırin maakunta.....	8
1.3.3. Şırnakin maakunta	9
1.3.4. Hakkârin maakunta	10
1.3.5. Muut maakunnat.....	11
2. Kaakkois-Turkin kurdiväestöön kohdistuvat turvallisuusuhat.....	12
2.1. Poliittinen vaino	12
2.2. Sisäinen pakolaisuus.....	14
2.3. Siviileihin kohdistuneet taistelutoimet.....	15
3. Lähteet.....	15

1. Turvallisuustilanne Kaakkois-Turkissa (erityisesti Mardinin, Diyarbakırin, Şırnakın ja Hakkârin maakunnissa)

Kartta: Mardinin, Diyarbakırin, Şırnakın ja Hakkârin maakunnat¹

1.1. PKK-konflikti

Aseelliset yhteenotot Turkin turvallisuusjoukkojen ja Kurdistanin työväenpuolueen (PKK; kurd. *Partiya Karkerên Kurdistan*) välillä lisääntyivät ja kärjistyivät uudelleen heinäkuussa 2015, minkä voidaan katsoa päättäneen PKK-konfliktin yli kaksi vuotta jatkuneen suvanto-vaiheen. Vuoden 2015 marraskuussa PKK julisti Turkin hallituksen kanssa maaliskuussa 2013 solmimansa tulitauon päättyneeksi.² Taistelut turvallisuusjoukkojen ja PKK:n välillä olivat kiivaimmillaan talvella 2015–2016³ ja vuoden 2016 alkupuolella konfliktin arvioidaan kärjistyneen joissakin Kaakkois-Turkin kaupungeissa täysimittaiseksi kaupunkisodaksi.⁴ Euroopan komission marraskuussa 2016 esittämässä arviossa joidenkin Turkin maakuntien katsotaan ajautuneen vuoden 2016 aikana sotatilan kaltaiseen tilaan.⁵ Kesään 2016 tultaessa Kaakkois-Turkin kaupungeissa käydyt taistelut olivat kuitenkin käytännössä päättyneet Turkin turvallisuusjoukkojen eduksi. PKK:n arvioidaan muuttaneen kesäkuussa 2016 taktiikkaansa, minkä seurauksena järjestön taistelijat vetäytyivät Kaakkois-Turkin asutuskeskuksesta ja pyrkivät keskittämään iskunsa turvallisuusjoukkojen kohteisiin Turkin maaseudulla.⁶

International Crisis Groupin (ICG) marraskuussa 2016 esittämän arvion perusteella PKK-konflikti keskittyi vuoden 2016 syksyllä pääasiassa Kaakkois-Turkin maaseudulle, mutta muuttui kuitenkin samalla astetta väkivaltaisemmaksi. ICG:n mukaan PKK on kiihdyttänyt is-

¹ Wikimedia Commons (muokattu).

² Stratfor 5.11.2015.

³ ICG (päivämätön).

⁴ USDOS 2016, 1.

⁵ EC 9.11.2016, 28.

⁶ Rudaw 20.7.2016.

kujaan Turkin heinäkuun 2016 vallankaappausyrityksen jälkeen ja kohdistanut iskunsa erityisesti PKK-vastaisiin kylävahteihin⁷. Turkin hallitus on julistanut "täysimittaisen sodan" PKK:n jäseniä ja kannattajia vastaan ja pyrkinyt sotilasoperaatioiden tehostamisen ja poliittisten puhdistusten avulla terroristijärjestön perusteelliseen "kitkemiseen" turkkilaisesta yhteiskunnasta.⁸ ICG arvioi konfliktin keskittyneen marraskuussa 2016 pääasiassa Turkin ja Irakin rajalla sijaitseviin Hakkârin ja Şırnakin maakuntiin sekä erityisesti maaseutuvaltaisiin Çukurcan ja Şemdinlin piirikuntiin. Lisäksi PKK-konflikti laajeni Syyrian maaperälle Turkin käynnistäessä 24. elokuuta 2016 ns. "Eufratin kilpi" -operaation, jonka aikana Pohjois-Syyriassa toteutetun sotilaallisen väliintulon katsotaan suuntautuneen ensisijaisesti PKK:hon kytköksissä olevien Syyrian kurdien YPG-joukkojen (kurd. *Yekîneyên Parastina Gel*; "Kansan puolustusyksiköt") etenemisen pysäyttämiseen ja samalla Turkin vastaiselle rajalle kaa-vaillon yhtenäisen kurdialueen muodostumisen estämiseen.⁹

ICG:n toukokuussa 2017 esittämän arvion mukaan Kaakkois-Turkissa käynnissä oleva PKK-konflikti on jatkunut myös vuoden 2017 aikana kiivaana ja se on uhanut levitä vuoden 2017 alusta lähtien enenevässä määrin myös Syyrian puolelle.¹⁰ ICG:n kokoamien uhrilukujen perusteella konfliktiin liittyvät turvallisuusvälikohtaukset ovat keskittyneet vuoden 2017 aikana pääasiassa Mardinin, Diyarbakırin, Şırnakin, Hakkârin maakuntiin ja niissä on kuollut pääasiassa turvallisuusjoukkojen jäseniä ja PKK-taistelijoita. Marraskuun 2016 tilanteesta poiketen vuonna 2017 ylivoimaisesti eniten kuolonuhreja on raportoitu Diyarbakırin maakunnassa.¹¹

ICG:n mukaan Turkin 25. huhtikuuta 2017 käynnistämät hyökkäykset Syyrian puolella sijaitsevaan YPG-joukkojen tukikohtaan ja pohjoisessa Irakissa sijaitsevaan PKK:n tukikohtaan saattavat johtaa PKK-konfliktiin vakavaan eskaloitumiseen.¹² YPG-joukkojen 4.6.2017 julkaiseman tiedotteen mukaan Turkin armeijan ja Turkin Pohjois-Syyriassa tukemien islamistiryhmien (esimerkiksi Ahrar al-Sham) hyökkäyksissä olisi kuollut toukokuun 2017 aikana 111 YPG-taistelijaa. Ihmisoikeusaktivistien mukaan hyökkäyksissä olisi kuollut myös kymmeniä siviilejä.¹³

1.2. Kaakkois-Turkin yleinen turvallisuustilanne

1.2.1. Uhriluvut

YK:n ihmisoikeuskomissaarin toimisto (OHCHR) julkaisi 10.3.2017 raportin, jonka mukaan Turkin hallituksen joukkojen heinäkuun 2015 ja joulukuun 2016 välisenä aikana Kaakkois-Turkissa toteuttamissa turvallisuusoperaatioissa on saanut surmansa noin 2000 henkilöä. Uhrien joukossa arvioidaan olevan lähes 800 Turkin turvallisuusjoukkojen jäsentä ja 1200 paikallista asukasta, joista *"tuntematon lukumäärä on saattanut osallistua hallituksen vastaiseen väkivaltaiseen ja väkivallattomaan toimintaan"*. OHCHR:n mukaan raportti ei ole

⁷ Eräänlaiset Kaakkois-Turkin alueella toimivat ja pääsääntöisesti paikallisista kurdeista koostuvat "kodin-turvajoukot".

⁸ ICG 10.11.2016.

⁹ ICG 10.11.2016; Turkin turvallisuusjoukot ovat koordinoineet avoimesti PKK:n vastaisia operaatioita Syyrian rajan molemmin puolin. Esimerkiksi syyskuun 2016 alussa Syyrian rajan tuntumassa sijaitsevan Çukurcan alueella käynnistetty operaatio alueen puhdistamiseksi PKK:n taistelijoista käynnistettiin samanaikaisesti "Eufratin kilpi" -operaation kanssa. Daily Sabah 8.9.2016.

¹⁰ ICG 4.5.2017.

¹¹ ICG (päiväämätön).

¹² ICG 4.5.2017.

¹³ Kurdish Question 5.6.2017.

kuitenkaan kattava, sillä järjestöllä ei ole ollut pääsyä monille Kaakkois-Turkin alueille, minkä seurauksena kaikkia järjestön tietoon tulleita tapauksia ei olla kyetty varmistamaan.¹⁴ Human Rights Watchin (HRW) 11.7.2016 julkaiseman raportin perusteella Turkin viranomaiset ovat estäneet järjestelmällisesti YK:n ja kansainvälisten ja paikallisten ihmisoikeusjärjestöjen edustajien pääsyn Kaakkois-Turkin konfliktialueille, mikä on hankaloittanut järjestöjen tietoon tulleiden oikeudenloukkausten tutkimista.¹⁵

Euroopan neuvoston ihmisoikeuskomissaarin (CoECHR) 25.4.2017 julkaiseman raportin mukaan Turkin viranomaisten ja ihmisoikeusjärjestöjen raportoimissa, Kaakkois-Turkin turvallisuusoperaatioissa kuolleita siviilejä koskevissa uhriluvuissa ilmenee merkittäviä eroavuuksia, CoECHR:n mukaan Turkin viranomaiset eivät ole suostuneet tilastoimaan tarkasti operaatioiden aikana kuolleita siviilejä, minkä katsotaan merkitsevän sitä, etteivät viranomaiset ole myöskään valmiita tunnustamaan julkisesti ja täysimääräisesti operaatioista koituneita siviiliuhreja.¹⁶ Amnesty Internationalin¹⁷ kaltaiset ihmisoikeusjärjestöt käyttävät Kaakkois-Turkin siviilikuolemia koskevana lähteenään International Crisis Groupin (ICG) säännöllisesti päivitettyjä uhrilukuja, jotka perustuvat jokaisen siviiliuhrin taustan varmistamiseen useammasta lähteestä, mikä tekee esitetyistä tiedoista suhteellisen varmoja, joskin mahdollisesti samalla jossakin määrin puutteellisia.

ICG:n 16.6.2017 päivitettyjen tilastojen mukaan Kaakkois-Turkin konfliktissa on saanut 20.7.2015 jälkeen surmansa ainakin 2 875 henkilöä, uhrien joukossa 399 siviiliä, 957 Turkin turvallisuusjoukkojen jäsentä (sotilaat, santarmit, poliisit, kylävahdit), 219 taustoiltaan tuntematonta nuorta ja 1 300 PKK:n jäsentä. ICG:n mukaan tilastoihin kootut siviilit ovat saaneet surmansa pääasiassa Kaakkois-Turkin kaupungeissa toteutettujen turvallisuusoperaatioiden ja Istanbulin ja Ankaran kaltaisissa suurkaupungeissa tehtyjen, PKK:hon yhdistettyjen pommi-iskujen seurauksena. Taustoiltaan tuntemattomat 16–35-vuotiaat nuoret ovat saaneet surmansa pääasiassa Turkin turvallisuusjoukkojen asettamien ”ulkonaliikkumiskieltojen” alla, eikä näiden taustoja ole kyetty varmistamaan.¹⁸

1.2.2. Turvallisuustilanne ja ihmisoikeusloukkaukset

Euroopan komission 9.11.2016 julkaiseman raportin mukaan PKK-konfliktin kärjistyminen on johtanut Kaakkois-Turkissa alueen turvallisuustilanteen vakavaan heikkenemiseen, ras-kaisiin miestappioihin, maan sisäisen pakolaisuuden merkittävään lisääntymiseen ja laajamittaisiin aineellisiin tuhoihin. Komissio ilmaisee raportissa huolensa Kaakkois-Turkin alueella järjestelmällisesti toteutetuista ja laajasti raportoiduista vakavista ihmisoikeusloukkauksista, alueella julistettujen ulkonaliikkumiskieltojen synnyttämän sisäisen pakolaisuuden mittakaavasta, peruspalveluihin pääsyn puutteellisuudesta, heinäkuun 2016 vallankaappausyrityksen seurauksena myös Kaakkois-Turkin alueella toteutetuista poliittisista puhdistuksista ja konfliktin vaikutuksista alueen talouteen.¹⁹

Euroopan komission mukaan Turkin viranomaisten raportoidaan syyllistyneen Kaakkois-Turkin turvallisuusoperaatioiden aikana kidutuksen, huonon kohtelun, mielivaltaisten pidätysten ja rikosoikeudelliseen menettelyyn liittyvien oikeuksien rikkomisen kaltaisiin vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Komission mukaan viranomaiset ovat myös vaikeuttaneet oikeus-

¹⁴ OHCHR 2/2017, 2.

¹⁵ HRW 11.7.2016.

¹⁶ CoECHR 25.4.2017, 6.

¹⁷ Ks. esim. Amnesty International 6.12.2016.

¹⁸ ICG (päiväämätön).

¹⁹ EC 9.11.2016, 28.

lääketieteellisten tutkimusten tekemistä ja siten mahdollisten oikeudenloukkausten tutkimista.²⁰ OHCHR:n tietoon on tullut lukuisia tapauksia, joissa Turkin viranomaiset ovat syyllistyneet Kaakkois-Turkissa toteutettujen operaatioiden aikana liialliseen voimankäyttöön, tappoihin, pakotettuihin katoamisiin, kidutukseen, naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, vihan yllyttämiseen, kotien (ja kulttuuriperinnön) tuhoamiseen, sairaanhoitoon pääsyn ja ruuan, veden ja muiden perustarpeiden täyttämisen estämiseen sekä mielipiteen-, ilmaisun- ja poliittisen osallistumisen vapauden kaltaisten perusoikeuksien merkittävään rajoittamiseen.²¹

OHCHR:n mukaan vakavimpien ihmisoikeusloukkausten on raportoitu tapahtuneen juuri Turkin turvallisuusjoukkojen asettamien ulkonaliikkumiskieltojen aikana, jolloin kokonaiset asuinalueet ovat olleet täysin eristettyinä ja liikkumista alueilla on rajoitettu useita vuoro-kausia tai jopa viikkoja kerrallaan.²² Myös CoECHR:n raportin mukaan Turkin viranomaiset ovat turvautuneet liialliseen kuolettavan voiman käyttöön erityisesti Kaakkois-Turkin asutuskaskeuksissa julistettujen ulkonaliikkumiskieltojen aikana. Raskaalla aseistuksella tiheään asutuilla alueilla toteutetut turvallisuusoperaatiot ovat vaikuttaneet suhteettomasti alueiden siviiliväestöön ja johtaneet samalla kokonaisten asuinalueiden laajamittaiseen tuhoutumiseen. Esimerkiksi Diyarbakirin kaupungin keskeistä konfliktipesäkettä Surin kaupunginosaa koskevien virallisten lukujen mukaan 50 PKK-taistelijan ”toimintakyvyttömäksi tekemiseen” johtaneen, syksyllä 2015 käynnistyneen operaation seurauksena 22 000 henkilön raportoidaan joutuneen pakenemaan kodeistaan.²³

CoECHR:n mukaan joulukuuhun 2016 tultaessa ulkonaliikkumiskieltoja oli julistettu yhteensä 32 piirikunnan ja 9 maakunnan alueella ilman etukäteen annettua varoitusta tai tietoa kieltojen lopullisesta kestosta. Esimerkiksi Cizressa ja Yüksekovassa asetetut ulkonaliikkumiskielto jatkuivat yhtäjaksoisesti 79 päivää, Şirnakissa taas 81 päivää ja Nusaybinissä 134 päivää. Ulkonaliikkumiskieltojen alla eläneet ihmiset ovat olleet suljettuja koteihinsa pitkiksi ajoiksi kerrallaan ja kiellon rikkojia on uhattu jopa vankeusrangaistuksilla. Katkokset viestintäyhteyksissä sekä ruuan, veden, sähkön, keskeisimpien lääkkeiden ja ensihoidon kaltaisten perusvälttämättömyyksien saatavuudessa ovat altistaneet ulkonaliikkumiskieltojen alla elävät erityisen ankarille olosuhteille.²⁴ OHCHR:n mukaan ulkonaliikkumiskielto ovat estäneet turvallisuusoperaatioiden jalkoihin jääneen IDP-väestön evakuoimisen. OHCHR:n mukaan ulkonaliikkumiskieltojen aikana haavoittuneilla ja sairastuneilla ei ole ollut pääsyä ensihoidon piiriin, mikä on kasvattanut Kaakkois-Turkissa toteutettujen turvallisuusoperaatioiden kuolonuhrien määrää.²⁵

OHCHR:n huomioimista, ulkonaliikkumiskieltojen aikana mahdollisesti toteutetuista ihmisoikeusloukkauksista mittavin tapahtui Cizren kaupungissa tammikuun ja helmikuun 2016 vaihteessa, jolloin mahdollisesti jopa 189 henkilöä – joista useimmat turvallisuusoperaatioiden tieltä pakenevia siviilejä – sai surmansa kokonaisten naapurustojen tuhoamiseen johtaneissa pommituksissa. Pommitusten jälkeen tuhoutuneet rakennukset purettiin nopeasti maan tasalle, mikä on vaikeuttanut osaltaan tapauksen tutkimista. Tämän lisäksi paikalliset viranomaiset ovat jättäneet raportoidut oikeudenloukkaukset tutkimatta, syyttäneet pommituksissa kuolleita terrorismista ja kohdistaneet pidätystoimia pommitusten uhrien perheenjäseniin.²⁶

²⁰ EC 9.11.2016, 28.

²¹ OHCHR 2/2017, 2, 5.

²² OHCHR 2/2017, 2, 5.

²³ CoECHR 25.4.2017, 5–6.

²⁴ CoECHR 25.4.2017, 4.

²⁵ OHCHR 2/2017, 5.

²⁶ OHCHR 2/2017, 7–8.

Euroopan komissio ilmaisi marraskuussa 2016 olevansa erittäin huolissaan raportoituista ihmisoikeusrikkomuksista liittyvän virallisen tiedotuksen ja jatkotoimenpiteiden puutteesta.²⁷ OHCHR:n mukaan Turkin viranomaisten Kaakkois-Turkin asukkaiden ihmisoikeuksille tarjoama suoja on ollut käytännössä poissa käytöstä heinäkuusta 2015 lähtien. Viranomaisten ei raportoida käynnistyneen yhtäkään tutkimusta oletettavasti yhteensä satojen ihmisten laittomien surmien selvittämiseksi. Viranomaisten raportoidaan myös toistuvasti kieltäytyneen näiden tietoon tuotujen tapausten tutkimisesta.²⁸ Human Rights Watchin (HRW) 2017 vuosiraportin mukaan Turkin hallitus hyväksyi kesäkuussa 2016 lain, joka estää terrorisminvastaisiin operaatioihin osallistuneita joukkoja vastaan valmisteltujen syytteiden nostamisen ilman hallinnon erikseen antamaa lupaa. HRW:n mukaan laki merkitsee käytännössä oikeudenloukkauksiin syyllistyneille turvallisuusjoukkojen jäsenille annettua syytetsuojaa.²⁹

Amnesty Internationalin mukaan pidätysten yhteydessä sattuneiden kidutustapausten ja muun huonon kohtelun raportoidaan yleistyneen erityisesti Kaakkois-Turkin ulkonaliikkumiskieltojen alla. Merkittävimpänä yksittäisenä tapauksena Amnesty mainitsee Nusaybinissä toukokuussa 2016 sattuneen tapauksen, jossa poliisi pahoinpiteli ja kohteli huonosti yhteensä 42 PKK:n vastaisen operaation yhteydessä pidättämäänsä henkilöä, joukossa myös lapsia.³⁰ OHCHR:n mukaan kansalaisjärjestöjen tietoon tulleet Kaakkois-Turkissa toteutettujen turvallisuusoperaatioiden aikana sattuneet kidutustapaukset ovat lisääntyneet erityisesti heinäkuun 2016 epäonnistuneen vallankaappausyrityksen jälkeen.³¹

Arviot Kaakkois-Turkin konfliktin seurauksena Turkin sisällä pakenemaan joutuneiden maan sisäisten pakolaisten (IDP) määrästä vaihtelevat noin 355 000³² arviolta puoleen miljoonaan³³ HRW:n 11.7.2016 julkaiseman raportin mukaan kymmenet tuhannet Diyarbakirin, Silopin ja Cizren tuhoutuneiden kaupunginosien asukkaat ja suuri osa İdilin, Şirnakin, Nusaybinin, ja Yüksekovan väestöstä olisi joutunut pakenemaan konfliktin seurauksena.³⁴ OHCHR:n mukaan maan sisäiset pakolaiset ovat pääsääntöisesti kurditaustaisia (ks. luku 2).³⁵

1.2.3. Turkin viranomaisten virallisia lukuja

Kesäkuulle 2017 tultaessa Turkin sisäministerin erikseen mainitsemat, sekä siten todennäköisesti merkittävimmät Turkin turvallisuusjoukkojen toteuttamat turvallisuusoperaatiot ovat käynnissä Diyarbakirin maakunnassa sijaitsevassa Licen piirikunnassa, Hakkârin maakunnan kaakkoisosissa sijaitsevan İkiyakan vuoriston alueella ja Şirnakin maakunnan kaakkoisosassa sijaitsevan Kato-vuoren ympäristössä.³⁶

Turkin sisäministeriön maanantaina 5.6.2017 antaman tiedotteen mukaan touko–kesäkuun vaihteessa Turkissa on toteutettu yhden viikon aikana yhteensä 548 turvallisuusjoukkojen operaatiota, joiden aikana on ”neutraloitu” yhteensä 48 PKK:n taistelijaa. Sisäministeriön

²⁷ EC 9.11.2016, 28.

²⁸ OHCHR 2/2017, 3.

²⁹ HRW 2017.

³⁰ Amnesty International 2017.

³¹ OHCHR 2/2017, 15.

³² HRW 11.7.2016.

³³ Amnesty International 6.12.2016, 5.

³⁴ HRW 11.7.2016.

³⁵ OHCHR 2/2017, 5.

³⁶ Hürriyet Daily News 11.6.2017.

mukaan taistelijoista 30 olisi surmattu ja 3 pidätetty, minkä lisäksi yhteensä 15 taistelijaa olisi antautunut viranomaisille. Lisäksi operaatioiden aikana olisi pidätetty yhteensä 278 PKK:n avustamisesta ja tukemisesta syytettyä henkilöä.³⁷ Turkin asevoimat tiedottivat saman viikon perjantaina 9.6.2017 surmanneensa 42 ja pidättäneensä 3 837 ”terroristia” erityisesti Hakkârin, Şırnakin, Mardinin, Diyarbakırin ja Hatayn maakuntiin keskittyneissä operaatioissa.³⁸

Turkin sisäministerin 10.6.2017 antaman lausunnon mukaan viimeisen yhdeksän kuukauden aikana on surmattu yhteensä 1 068 PKK:n taistelijaa, minkä lisäksi 27 taistelijaa olisi haavoittunut, 369 pidätetty ja 289 antautunut vapaaehtoisesti.³⁹ Turkin asevoimien antaman lausunnon mukaan vuoden 2017 aikana (8.6.2017 mennessä) Turkin ja Pohjois-Irakin alueelle ulottuvissa PKK:n vastaisissa operaatioissa olisi saanut surmansa 894 PKK-terroristia.⁴⁰

Turkin puolustusministerin 11.6.2017 antaman lausunnon mukaan 23.6.2015 ja 11.6.2017 välisenä aikana, eli käytännössä **PKK-konfliktin uudelleenjärjityksen jälkeen on ”neutraloitu” yhteensä 10 657 PKK:n taistelijaa.**⁴¹

1.3. Maakuntakohtainen turvallisuustilanne

Seuraavat maakuntakohtaiset uhriluvut perustuvat International Crisis Groupin (ICG) kokoamiin tilastoihin. Tilastoissa eriteltyt uhriluvut 31.12.2016 ja 15.6.2017 väliselle ajalle antavat viitteitä Kaakkois-Turkin turvallisuustilanteesta vuonna 2017. International Institute for Strategic Studies (IISS) -tutkimuslaitoksen kokoamaan Armed Conflict Database -tietokantaan kootut tapaukset toukokuun ja kesäkuun 2017 vaihteesta antavat kuvaa maakunnissa viime aikoina tapahtuneista turvallisuusvälikohtauksista (tietokantaa päivitetty viimeksi 11.6.2017). Turkin viranomaiset ovat asettaneet uusia ulkonaliikkumiskieltoja myös vuoden 2017 aikana, minkä seurauksena esimerkiksi maaliskuussa 2017 joukko Turkin oppositioon lukeutuvia kurdi- ja vasemmistopuolueita ja järjestöjä ilmaisi huolensa uusien ulkonaliikkumiskieltojen aikana toteutettujen ”joukkomurhien” mahdollisuudesta.⁴²

1.3.1. Mardinin maakunta

Mardinin maakunnassa on saanut PKK-konfliktin uudelleenjärjityksen jälkeen surmansa 328 henkilöä, joista 193 Syyrian ja Turkin rajalla sijaitsevan Nusaybinin alueella. Uhreista useimmat ovat kuuluneet PKK:n nuorisjärjestöön (YPS) ja Turkin turvallisuusjoukkoihin. Taistelut alueella vaativat suhteessa eniten uhreja maaliskuun ja toukokuun 2016 välisenä aikana. Myös Nusaybinin alueella taistelut vaativat eniten kuolonuhreja juuri maaliskuun ja toukokuun 2016 välisenä aikana, uhrien ollessa valtaosin turvallisuusjoukkojen ja YPS:n jäseniä.⁴³

Vuonna 2017 Mardinin maakunnassa on saanut surmansa 15.6.2017 mennessä 30 henkilöä, joista 10 Nusaybinin kaupungissa. Lähes kaikki uhrit ovat olleet PKK:n taistelijoita.

³⁷ Turkish Minute 5.6.2017.

³⁸ Daily Sabah 9.6.2017.

³⁹ Hürriyet Daily News 11.6.2017.

⁴⁰ Daily Sabah 11.6.2017.

⁴¹ Hürriyet Daily News 12.6.2017.

⁴² Kurdish Question 6.3.2017.

⁴³ ICG (päiväämätön).

ta.⁴⁴ Myös uusia ulkonaliikkumiskieltoja on asetettu. 12.2.2017 Turkin viranomaiset julistivat ulkonaliikkumiskiellon yhteensä yhdeksällä Nusaybinin, Ömerlin ja Artuklun piirikunnissa sijaitsevalla asuinalueella.⁴⁵

International Institute for Strategic Studies (IISS) kokoamaan Armed Conflict Database -tietokantaan listattujen tapausten perusteella turvallisuusvälikohtauksia on sattunut Mardinin maakunnassa kesäkuun ja toukokuun 2017 vaihteessa suhteellisen vähän:

7.6. PKK-taistelijat surmasivat Turkin armeijan sotilaan Dargeçitin piirikunnassa.

9.6. kaksi PKK-taistelijaa avasi tulen **Mardinin pohjoispuolella, Batmanin maakunnassa, Kozlukin alueella** kohti Kozlukin kunnan pormestarin ajoneuvoa. Paikallinen opettaja sai surmansa välikohtauksessa, minkä lisäksi toinen siviili haavoitui. Turvallisuusjoukkojen raportoidaan pysäyttäneen toisen hyökkääjistä Bakirhan alueella sijaitsevalla tarkastuspisteellä. Hyökkääjä räjäytti itsensä autopommilla. Räjähdyksessä haavoittui kaksi sotilasta ja yksi siviili.⁴⁶

1.3.2. Diyarbakırin maakunta

Diyarbakırin maakunnassa on saanut PKK-konfliktin uudelleenjärjestyksen jälkeen surmansa 428 henkilöä, joista 220 Diyarbakırin kaupungissa ja 96 Licen alueella. Uhreista useimmat ovat kuuluneet Turkin turvallisuusjoukkoihin, mutta uhrien joukossa on ollut myös suhteellisen paljon siviilejä ja taustaltaan tuntemattomia nuoria. Taistelut alueella vaativat suhteessa eniten uhreja joulukuun 2015 ja maaliskuun 2016 välisenä aikana. Viimeisin ICG:n tilastoima piikki kuolonuhrien lukumäärässä ajoittuu marraskuulle 2016, jolloin Diyarbakırissa sai surmansa yli 20 henkilöä (joukossa myös siviilejä). Diyarbakırin kaupungissa taisteltiin erityisesti joulukuun 2015 ja maaliskuun 2016 välisenä aikana, jolloin kuolonuhrit olivat pääsääntöisesti Turkin turvallisuusjoukkojen ja YPS:n jäseniä.

Vuonna 2017 Diyarbakırin maakunnassa on saanut surmansa 15.6.2017 mennessä 50 henkilöä, joista 30 Licen kaupungissa ja 17 Diyarbakırin kaupungissa. Uhreista valtaosa on ollut PKK:n taistelijoita. Surmansa saaneiden joukossa on kuitenkin myös noin 15 turvallisuusjoukkojen jäsentä ja muutamia siviilejä.⁴⁷

Uutisoinnin perusteella turvallisuusjoukkojen julistamat ulkonaliikkumiskielto ovat vaikuttaneet vuoden 2017 aikana suhteellisen paljon Diyarbakırin maakunnan asukkaiden päivittäiseen elämään. 24.2. Turkin turvallisuusjoukot julistivat uusia ulkonaliikkumiskieltoja Diyarbakırissa yhteensä 10 piirikunnassa.⁴⁸ 6.3.2017 turvallisuusjoukot käynnistivät uutisoinnin mukaan maakunnassa yhden laajamittaisimmista ”terrorisminvastaisista” operaatioistaan, johon osallistui 7000 santarmia, 600 erikoisjoukkojen jäsentä ja kymmeniä panssarivaunuja ja helikoptereita. Operaatio toteutettiin Licen piirikunnassa, jossa 18 kylää asetettiin tiukan ulkonaliikkumiskiellon piiriin. Diyarbakırin kuvernöörin kanslian mukaan operaatiolla pyrittiin PKK:n jäsenten ja yhteistyökumppaneiden ”neutraloimiseen”.⁴⁹

⁴⁴ ICG (päiväämätön).

⁴⁵ Daily Sabah 12.2.2017.

⁴⁶ IISS (päiväämätön).

⁴⁷ ICG (päiväämätön).

⁴⁸ Rudaw 26.2.2017.

⁴⁹ France 24/AFP 6.3.2017; Daily Sabah 7.3.2017.

PKK:n ja turvallisuusjoukkojen yhteenotot ovat jatkuneet Diyarbakırissa myös touko-kesäkuun 2017 vaihteessa:

30.5. Turkin viranomaiset julistivat ulkonaliikkumiskiellon yhteensä 43 Licen, Hanin, Kocakoy'n ja Diclen piirikunnissa sijaitsevaan kylään. Viranomaisten mukaan Diyarbakırin maaseudulla toteutetulla turvallisuusoperaatiolla pyritään PKK-taistelijoiden ja näiden kanssa yhteistyötä tekevien tahojen "neutraloimisen" ohella PKK:n bunkkereiden, asevarastojen ja ilmatorjunta-asemien tuhoamiseen.⁵⁰ Ulkonaliikkumiskieltojen raportoidaan olleen jatkoa 59 kylässä 28.5. julistetuille ja 30.5. lakkautetuille ulkonaliikkumiskielloille.⁵¹

31.5. Kaksi PKK-taistelijaa sai surmansa ja yksi vangittiin Licen piirikunnassa toteutetun ilmaiskun seurauksena. Licen alueella käydyissä taisteluissa haavoittui 6 Turkin armeijan sotilasta ja yksi kylävahti. Myöhemmin samana päivänä PKK:n raportoidaan surmanneen 3 ja haavoittaneen 2 Turkin armeijan sotilasta.

6.6. Turkin armeijan raportoidaan julistaneen ulkonaliikkumiskiellon 18 Licen alueella sijaitsevaan kylään. Samalla armeijan raportoidaan päättäneen ulkonaliikkumiskiellon 10 Kulpin piirikunnassa sijaitsevassa kylässä.⁵²

1.3.3. Şırnakin maakunta

Şırnakin maakunnassa on saanut PKK-konfliktin uudelleenjärjittymisen jälkeen surmansa 658 henkilöä, joista 279 Cizren alueella, 87 Silopin alueella ja 83 Şırnakin kaupungissa. Kuolonuhreista suhteellisen suuri osuus on ollut taustaltaan tuntemattomia nuoria ja siviilejä. Taistelut maakunnassa vaativat suhteessa eniten uhreja tammikuun ja helmikuun 2016 aikana. Cizren alueella raportoitiin eniten uhreja juuri kyseisenä ajanjaksona. Silopin alueen uhriluvuissa havaitaan yhtäältä jaksoja (esim. joulukuu 2015–tammikuu 2016, huhtikuu–toukokuu 2016 ja syyskuu 2016), jolloin uhriluku on noussut yli kymmeneen ja toisaalta taas jaksoja (kesäkuu–elokuu 2016, lokakuu 2016–), jolloin uhreja ei ole raportoitu lainkaan. Şırnakin kaupungissa taistelut ovat vaatineet kuolonuhreja erityisesti maaliskuun ja toukokuun 2016 välisenä aikana.

Vuonna 2017 Şırnakin maakunnassa on saanut surmansa 15.6.2017 mennessä 32 henkilöä, joista 12 Şırnakin kaupungissa ja 3 Silopin kaupungissa. Noin puolet uhreista on ollut PKK:n taistelijoita ja noin puolet turvallisuusjoukkojen jäseniä. Toukokuussa 2017 taisteluissa on kuitenkin kuollut myös siviilejä.⁵³ IISS:n Armed Conflict Database -tietokantaan listattujen tapausten perusteella Şırnakin maakunnassa ja lähialueilla on tapahtunut viimeisten viikkojen aikana useita PKK-konfliktiin liittyviä pidätyksiä ja välikohtauksia:

30.5. viisi PKK:n taistelijaa antautui turvallisuusjoukoille Şırnakin alueella, Uluderen ja Silopin piirikunnissa.⁵⁴

31.5. yhteensä 13 turvallisuusjoukkojen upseeria sai surmansa Uluderen piirikunnassa sattuneessa helikopteriturmassa.⁵⁵ Turkin viranomaisten mukaan onnettomuus olisi johtunut kopterin osumisesta voimalinjoihin. PKK:n mukaan järjestön

⁵⁰ Al Jazeera 30.5.2017.

⁵¹ SCF 30.5.2017.

⁵² IISS (päiväämätön).

⁵³ ICG (päiväämätön).

⁵⁴ IISS (päiväämätön).

⁵⁵ Turkish Minute 31.5.2017.

taistelijat olisivat vastuussa kopterin pudottamisesta. Onnettomuudessa sai surmansa alueella toteutettujen PKK:n vastaisten operaatioiden komentaja.⁵⁶

31.5. Turkin armeijan ilmapommitukset tuhosivat PKK:n bunkkerin İkikayalarin piirikunnassa.

5.6. Turkin armeija tiedotti paikantaneensa merkittävän PKK:n asevaraston Incebelin vuoristosta.

9.6. paikalliset viranomaiset raportoivat Turkin armeijan surmanneen neljä PKK-taistelijaa Incebelin ja Katon alueella, Beytüşşebapin piirikunnassa. Sotilaslähteet raportoivat PKK:n surmanneen 2 Turkin armeijan sotilasta ja haavoittaneen 3 muuta hyökkäyksessä Şırnakin alueella sijaitsevaan sotilastukikohtaan. PKK:n mukaan sotilaita olisi kuollut 7.⁵⁷

10.6. PKK raportoi surmanneensa 10 Turkin armeijan sotilasta sotilassaattuetta vastaan tekemässään iskussa **Şırnakin pohjoispuolella, Siirtin maakunnassa, Eruhin piirikunnassa.**

11.6. Turkin turvallisuusjoukot raportoivat pidättäneensä Cudi-vuoren alueella 21 henkilöä, joiden katsotaan tehneen yhteistyötä PKK:n kanssa. PKK:n raportoidaan surmanneen Cudi-vuoren alueella yhden kylävahdin ja haavoittaneen toista.

1.3.4. Hakkârin maakunta

Hakkârin maakunnassa on saanut PKK-konfliktin uudelleenjärjityksen jälkeen surmansa 526 henkilöä, joista 176 Yüksekovan alueella. Uhreista useimmat ovat olleet PKK:n, YPS:n ja Turkin turvallisuusjoukkojen jäseniä. Uhrilukujen perusteella Hakkârin maakunnassa ja Yüksekovan alueella taisteltiin vuoden 2016 puolella erityisesti maaliskuun ja lokakuun 2016 välisenä aikana. Taistelut maakunnassa vaativat suhteessa eniten kuolonuhreja syyskuun ja lokakuun 2016 aikana, jolloin kuukausittain raportoitu uhrien lukumäärä nousee reilusti yli 50. Maakunnassa käytyjen taisteluiden seurauksena surmansa saaneet ovat olleet pääsääntöisesti PKK:n, YPS:n ja Turkin turvallisuusjoukkojen jäseniä.

Vuonna 2017 Hakkârin maakunnassa on saanut surmansa 15.6.2017 mennessä 23 Henkilöä. Useimmat uhreista ovat olleet PKK:n taistelijoita, mutta myös turvallisuusjoukkojen jäseniä ja siviilejä on saanut surmansa.⁵⁸ Armed Conflict Database -tietokantaan listattujen tapausten perusteella PKK-konfliktiin yhdistettävissä olevat turvallisuusvälikohtaukset ovat olleet Hakkârin maakunnassa toukokuun ja kesäkuun 2017 vaihteessa lähes päivittäisiä:

29.5. Hakkârin kuvernementti julisti perustaneensa 13.6. asti voimassa olevan ”erikoisturvallisuusvyöhykkeen” Çukurcan, Semdinlin ja Yüksekovan piirikuntien alueelle. PKK tiedotti samana päivänä surmanneensa 15 Turkin armeijan sotilasta Yüksekovan piirikunnassa.

⁵⁶ Kurdish Question 2.6.2017.

⁵⁷ IISS (päiväämätön).

⁵⁸ ICG (päiväämätön).

1.6. Turkin ilmaiskujen raportoidaan surmanneen Hakkârin maakunnassa 4 PKK-taistelijaa.

3.6. Turkin asevoimat tiedottavat löytäneensä PKK:n asevaraston İkiyakan vuoris-
tossa Yüksekovan piirikunnassa.

5.6. PKK raportoi surmanneensa 2 Turkin armeijan sotilasta Çukurcan piirikunnassa
ja 3 sotilasta Semdinlin piirikunnassa.

6.6. PKK-taistelijoiden raportoidaan iskeneen Hakkâri-Çukurca-maantiellä kulke-
neeseen sotilaskuljetusajoneuvoon. Turkin valtiollisen Anadolu-uutistoimiston mu-
kaan iskussa olisi kuollut 1 ja haavoittunut 6 sotilasta. PKK:n mukaan Turkkilaisia
sotilaita olisi kuitenkin kuollut yhteensä 13 ja haavoittunut 7.

7.6. PKK raportoi surmanneensa 5 ja haavoittaneensa 2 Turkin armeijan sotilasta
Yüksekovan piirikunnassa.

8.6. PKK raportoi tiputtaneensa Çukurcan piirikunnassa Turkin armeijan helikopterin
ja surmanneensa kopterin kyydissä olleet 14 sotilasta. Doğan-uutistoimiston mu-
kaan helikopteri olisi joutunut tekemään pakkolaskun, mutta kuolonuhreilta olisi väl-
tytty. PKK raportoi myös surmanneensa 11 Turkin armeijan sotilasta kolmessa
Çukurcan piirikunnassa toteutetussa hyökkäyksessä. Turkin ilmaiskun kerrotaan
surmanneen yhden PKK-taistelijan Oğulin piirikunnassa.

9.6. Paikalliset viranomaiset raportoivat Turkin ilmaiskun surmanneen 5 PKK-
taistelijaa Guven-vuoren alueella Çukurcan piirikunnassa. Mahdollisesti toiseen ta-
paukseen viitaten viranomaiset raportoivat "neutraloineensa" 5 PKK-taistelijaa
Çukurcan piirikunnassa.

11.6. PKK:n kerrotaan haavoittaneen 3 kylävahtia ja 6 Turkin armeijan sotilasta
kahdessa erillisessä iskussa.⁵⁹

1.3.5. Muut maakunnat

Vuonna 2017 PKK-konflikti on vaatinut ICG:n tilastojen mukaan suhteellisen paljon kuo-
lonuhreja myös Bitlisin ja Tuncelin maakunnissa. Kesäkuussa 2017 konfliktiin liittyviä tur-
vallisuusvälikohtauksia on raportoitu suhteellisen paljon myös Vanin maakunnassa.

Bitlisin maakunnassa on saanut ICG:n tietojen mukaan 28.5.2017 mennessä surmansa
28 henkilöä (useimmat uhrit PKK:n taistelijoita, mutta joukossa myös joitakin turvallisuus-
joukkojen jäseniä).⁶⁰

Tuncelin maakunnassa on saanut surmansa 28.5.2017 mennessä 25 henkilöä (kaikki uh-
rit PKK:n taistelijoita).⁶¹

1.6. Tuncelissa, Cemisgezekin piirikunnassa räjähti improvisoitu räjähdeansa. Räj-
ähdyksessä haavoittui turvallisuusjoukkojen aliupseeri. Paikalliset turvallisuusjoukot

⁵⁹ IISS (päiväämätön).

⁶⁰ ICG (päiväämätön).

⁶¹ ICG (päiväämätön).

epäilivät iskua PKK:n tekemäksi ja tiedottivat laajentavansa alueella toteutettua turvallisuusoperaatiota iskun seurauksena.

7.6. Tuncelissa, Ciceklin alueella räjähti improvisoitu räjähdeansa. Räjähdyksessä haavoittui kaksi sotilasta.

8.6. Turkin turvallisuusjoukot raportoivat pidättäneensä 12 henkilöä Hozatin ja Pertekin piirikunnissa. Pidätykset liittyivät PKK:n, Marxilais-leniniläisen kommunistisen puolueen (MLKP) ja Turkin työläisten ja maatyöläisten vapautusarmeijan (TIKKO) vastaiseen operaatioon.⁶²

Vanin maakunnassa on saanut surmansa 28.5.2017 mennessä 11 henkilöä (uhreissa 3 PKK:n ja 8 turvallisuusjoukkojen jäsentä).⁶³

7.6. PKK-taistelijoiden raportoidaan surmanneen Turkin armeijan sotilaan Baskalen piirikunnassa. Myöhemmin samana päivänä Turkin armeija raportoi ”neutraloineensa” kaksi PKK-taistelijaa Catakin piirikunnassa, joista toisen raportoidaan johtaneen PKK:n toimintaa alueella. Anadolu-uutistoimiston mukaan Turkin poliisi pidätti 4 PKK:n jäsentä kuudessa eri puolilla Vanin maakuntaa toteutetuissa operaatioissa.

9.6. PKK kertoo surmanneensa 7 poliisia Gevasin piirikunnassa.⁶⁴

2. Kaakkois-Turkin kurdiväestöön kohdistuvat turvallisuusuhat

Kaakkois-Turkissa ja erityisesti Mardinin, Diyarbakırin, Şırnakin ja Hakkârin maakunnissa väestöstä ylivoimainen enemmistö on kurditaustaisia, minkä seurauksena PKK-konflikti on vaikuttanut suhteettomasti juuri Turkin kurdiväestön asemaan. EASO:n marraskuussa 2016 julkaiseman raportin mukaan PKK-konfliktin kärjistyminen on johtanut erityisesti poliittisesti aktiivisiin kurdeihin, kurditaustaisiin liikkeenharjoittajiin ja PKK-kytköksistä epäiltyihin ”aseetomiin kurdeihin” kohdistuvien oikeudenloukkausten lisääntymiseen.⁶⁵ Heikentyneen turvallisuustilanteen synnyttämien uhkien ja sisäisen pakolaisuuden seurauksena lisääntyneen turvattomuuden ohella Kaakkois-Turkin kurdiväestöön on siis kohdistunut myös poliittista vainoa, jonka raportoidaan lisääntyneen erityisesti Turkin heinäkuun 2016 vallankaappausyrityksen jälkeen.

2.1. Poliittinen vaino

Turkissa heinäkuussa 2016 tapahtuneen vallankaappausyrityksen jälkeen julistettu poikkeustila ja turkkilaisessa yhteiskunnassa käynnistyneet puhdistukset ovat kohdistuneet syyskuusta 2016 lähtien enenevästi myös Turkin kurdiväestöön.⁶⁶ Kaakkois-Turkin hallintoon ja yhteiskuntaan kohdistuneiden puhdistusten katsotaan käynnistyneen syyskuun 2016 alussa pääministeri Binali Yıldırımın ilmoittaessa tuhansien Kaakkois-Turkissa työskentelevien opettajien siirtämisestä toisiin tehtäviin muualle Turkkiin.⁶⁷

⁶² IISS (päiväämätön).

⁶³ ICG (päiväämätön).

⁶⁴ IISS (päiväämätön).

⁶⁵ EASO 11/2016, 81.

⁶⁶ Al Monitor/ Kucuksahin 12.9.2016; The Washington Post/ Cunningham 10.10.2016.

⁶⁷ Al Monitor/ Kucuksahin 12.9.2016.

The New York Timesin huhtikuussa 2017 julkaiseman reportaasin mukaan kurditaustaiset poliittiset aktivistit elävät kaikkialla Turkissa jatkuvassa pidätysten pelossa.⁶⁸ Amnesty Internationalin vuoden 2017 vuosiraportin mukaan turkkilaisten toisinajattelijoiden ilmaisunvapautta on rajoitettu erityisesti kurdiväestön asemaan liittyvissä kysymyksissä ja näitä on uhattu väkivallalla ja rikossyytteillä. Lisäksi Turkin viranomaiset ovat lakkauttaneet kurdimielisiä medioita, keskeisimpänä elokuussa 2016 suljettu päivälehti Özgür Gündem⁶⁹, ja pidättäneet PKK-yhteyksistä syytettyjä toimittajia.⁷⁰ New York Timesin 7.12.2016 julkaistussa artikkelissa Turkin hallituksen Kaakkois-Turkissa toteuttamien turvallisuusoperaatioiden ja puhdistusten arvioidaan vaikuttavan kielteisesti erityisesti naisten yhteiskunnalliseen asemaan, jonka katsotaan vahvistuneen HDP:n vahvistumisen vanavedessä.⁷¹

OHCHR:n mukaan Turkin viranomaiset ovat soveltaneet maan monitulkintaista terrorismivastaista lainsäädäntöä ja poikkeustilan näille suomia valtuuksia kurditaustaisten demokraattisesti valittujen viranhaltijoiden erottamiseen.⁷² Viranomaisten toimet ovat kohdistuneet erityisesti vasemmistolaiseen ja kurdimieliseen Kansojen demokraattiseen puolueeseen (HDP; turk. *Halkların Demokratik Partisi*), jonka jäsenistä ja kannattajakunnasta valtaosa on kurdeja.⁷³

Human Rights Watch (HRW) raportoi 20.3.2017 Turkin viranomaisten pidättäneen terrorismisyytösten nojalla yhteensä 13 HDP:n kansanedustajaa – joukossa puolueen molemmat puheenjohtajat Selahattin Demirtaş ja Figen Yüksekdağ. Lisäksi viranomaiset ovat ottaneen hallintaansa yhteensä 82 kurdienemmistöisen Kaakkois-Turkin kuntaa.⁷⁴ Esimerkiksi Diyarbakırin maakunnassa satojen HDP:hen ja muihin kurdimielisiin puolueisiin kuuluneiden virkailijoiden uutisoidaan tulleen pidätetyksi näiden väitetysti PKK/YPS-taistelijoille antaman tuen perusteella.⁷⁵

HDP:n Human Rights Watchille toimittamien tietojen mukaan Turkin viranomaiset ovat pidättäneet heinäkuun 2016 vallankaappausyrityksen jälkeen 5 471 HDP:n toimitsijaa (joukossa paikallistason johtajia), joista 1 482 on asetettu tutkintavankeuteen. HDP:n sisarpuolue BDP:n (turk. *Barış ve Demokrasi Partisi*; ”Rauhan ja demokratian puolue”) mukaan heinäkuun 2015 jälkeen yhteensä 3 547 BDP-puolueen toimitsijaa on asetettu tutkintavankeuteen. HRW:n tietojen mukaan viranomaiset ovat myös pidättäneet virantoimituksesta lähes kaikkien HDP:n toisen sisarpuolueen DBP:n (turk. *Demokratik Bölgeler Partisi*; ”Demokraattinen alueiden puolue”) johtamien kuntien (yhteensä 103 kuntaa) vaaleilla valitut pormestarit, joista yhteensä 90 on myös vangittu.⁷⁶

Syksyn 2016 uutisointi sisältää tarkempaa tietoa Kaakkois-Turkin hallintoon kohdistuneiden puhdistusten tarkemmista yksityiskohdista. Reuters uutisoi 12.9.2016 Turkin viranomaisten erottaneen tehtävistään 24 kurdienemmistöisen kunnan pormestaria, joita epäiltiin kytköksistä PKK:n toimintaan.⁷⁷ Tehtävistään erotettiin esimerkiksi Diyarbakırin maakunnassa Surin ja Silvanin sekä Mardinin maakunnassa Nusaybinin pormestarit. Lisäksi myös Batmanin ja

⁶⁸ The New York Times/ Hansen 13.4.2017.

⁶⁹ Turkin viranomaiset ovat pitäneet Özgür Gündemiä jo pitkään PKK-myönteisenä lehtenä.

⁷⁰ Amnesty International 2017.

⁷¹ The New York Times/ Norland 7.12.2016.

⁷² OHCHR 2/2017, 24.

⁷³ Fend 2015, 62–71.

⁷⁴ HRW 20.3.2017.

⁷⁵ Middle East Eye 30.3.2017.

⁷⁶ HRW 20.3.2017.

⁷⁷ Reuters 12.9.2016.

Hakkârin kaupunkien pormestarit erotettiin.⁷⁸ Al Jazeera uutisoi 25.10.2016 terrorisminvas-taisen poliisin pidättäneen molemmat Diyarbakirin kaupungin pormestarit PKK-kytköksistä epäiltyinä.⁷⁹

Al Monitorin arviossa toukokuulta 2017 noin 9 000 HDP:n jäsenen uutisoidaan tulleen pidä-tetyksi, näistä 3 000 ollessa edelleen vangittuna.⁸⁰ 21. toukokuuta 2017 presidentti Recep Tayyip Erdoğan ilmoitti poikkeustilan jatkuvan, kunnes Turkin ”rauha ja vauraus” on palautet-tu.⁸¹ Käytännössä ”rauhan” palauttamisen voidaan katsoa merkitsevän kurdien omaehtoisen, Turkin hallituksen myötävaikutuksesta riippumattoman poliittisen toiminnan perusteellis-ta kitkemistä. ICG:n toukokuussa 2017 esittämän arvion mukaan Turkin poliittinen johto pyr-kii toimillaan marginalisoimaan HDP:n ja samalla kurdien keskeisimmän legitiimin poliittisen edustajan, voittamaan puolelleen Kaakkois-Turkin kurdiväestön tarjoamalla näille parempia palveluita ja rakentamalla infrastruktuuria ja tukemaan samalla HDP:lle vaihtoehdon tarjoa-via kurdien poliittisia edustajia.⁸²

2.2. Sisäinen pakolaisuus

OHCHR esittää maaliskuussa 2017 julkaistussa raportissa huolensa erityisesti Kaakkois-Turkin asukkaiden kotien takavarikoimisesta ja raskaan aseistuksen avulla tapahtuneesta kotien ja kokonaisten asuinalueiden laajamittaisesta tuhoamisesta.⁸³ OHCHR:n mukaan Kaakkois-Turkissa toteutettujen turvallisuusoperaatioiden tieltä paenneet maan sisäiset pa-kolaiset ovat pääsääntöisesti kurditaustaisia.⁸⁴ Amnesty Internationalin 6.12.2016 julkaise-man raportin mukaan Kaakkois-Turkin tapahtumissa on viitteitä ”asukkaiden häätämiseen ja asuinalueiden tuhoamiseen ja uudelleenrakentamiseen perustuvasta, ennalta laaditusta suunnitelmasta, jolla pyritään takaamaan alueiden turvallisuus infrastruktuurin muuttamisen ja väestönsiirtojen avulla”.⁸⁵

Turvallisuusoperaatioiden yhteydessä tapahtuneiden häätöjen mahdollisesta suunnitelmalli-suudesta huolimatta saatavilla olevat tiedot eivät sisällä viitteitä siitä, että Turkin viranomai-set rajoittaisivat järjestelmällisesti ja laajamittaisesti Kaakkois-Turkin kurdiväestön liikkumista maan sisällä.

Freedom House -tutkimuslaitoksen vuoden 2016 tietojen mukaan Turkin valtio kunnioittaa suurelta osin yksilöiden liikkumisenvapautta ja näiden oikeutta valita työnsä ja asuinpaik-kansa. Vuodesta 2015 lähtien liikkuminen Kaakkois-Turkin alueella on ollut kuitenkin vaka-vasti rajoitettua ulkonaliikkumiskieltojen, tarkastuspisteiden ja Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n välisten taisteluiden seurauksena.⁸⁶ Yhdysvaltojen ulkoministeriön (USDOS) vuotta 2016 tarkastelevan ihmisoikeusraportin mukaan Turkissa vallankaappausyrityksen seurauk-sena 20. heinäkuuta 2016 julistettu poikkeustila antaa Turkin hallitukselle valtuudet kansa-laisten liikkumisen rajoittamiseen ilman oikeuden erikseen antamaa hyväksyntää. USDOS:n mukaan liikkumisenvapauden rajoittaminen on ollut vuonna 2016 ongelma Itä- ja Kaakkois-Turkin alueella, jossa viranomaiset ovat rajoittaneet liikkumista väliaikaisesti tiesuluilla ja tar-

⁷⁸ Al Jazeera 12.9.2016.

⁷⁹ Al Jazeera 25.10.2016.

⁸⁰ Al Monitor/ Bayramoglu 4.5.2017.

⁸¹ Hürriyet Daily News 21.5.2017.

⁸² ICG 2.5.2017.

⁸³ OHCHR 2/2017, 23–24.

⁸⁴ OHCHR 2/2017, 5.

⁸⁵ Amnesty International 6.12.2016, 6.

⁸⁶ Freedom House 2016.

kastuspisteillä ja rajoittaneet siviilien pääsyä turvallisuusoperaatioiden yhteydessä perustetuille vyöhykkeille.⁸⁷ OHCHR:n helmikuun 2017 raportin mukaan taisteluita paenneet siviilit ovat kuitenkin pystyneet muuttamaan lähialueiden kaupunkeihin ja kyliin, Diyarbakırin, Vanin ja Batmanin kaupunkikeskuksiin ja myös muualle Turkkiin.⁸⁸

Kaakkois-Turkissa pakenemaan joutuneen IDP-väestön kohtelusta saatavilla olevat tiedot ovat osin ristiriitaisia. Middle East Eye mukaan Surin kaupunginosasta paenneille ja kotinsa menettäneille asukkaille maksetut korvaukset eivät ole riittäneet elinkustannusten kattamiseen Diyarbakırin Surin kaupunginosan jälleenrakennetuilla asuinalueilla.⁸⁹ Al Monitorin 3.5.2017 julkaiseman artikkelin mukaan paikallisten asukkaiden häädöt ovat jatkuneet Surissa, jossa viranomaiset ovat tyhjentäneet kaksi uutta naapurustoa, minkä seurauksena noin 7 000 ihmistä on joutunut jättämään kotinsa.⁹⁰ ICG:n 2.5.2017 julkaiseman raportin mukaan Turkin viranomaisten Nusaybinin kaupungin asukkaille maksamat korvaukset ja pyrkimykset asukkaiden perustarpeiden täyttämiseen ovat olleet kuitenkin merkittäviä, joskin PKK-konfliktin poliittisessa ja sosiaalisessa jälkihoidossa on onnistuttu heikommin.

EASO:n siteeraaman Internal Displacement Monitoring Centre -järjestön (IDMC) mukaan Turkin hallinnolta puuttuu kansallinen strategia IDP-väestön tarpeiden huomioimiseen.⁹¹ Tämä saattaa selittää osaltaan IDP-väestön kohtelussa esiintyvää vaihtelua.

2.3. Siviileihin kohdistuneet taistelutoimet

Saatavilla olevien tietojen perusteella on erittäin epätodennäköistä, että taistelutoimia olisi kohdistettu vuoden 2017 aikana erityisesti siviileihin, joskaan yksittäistapausten mahdollisuutta ei kyetä sulkemaan pois.

ICG:n tilastojen mukaan 31.12.2016–15.6.2017 välisenä aikana Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n välisissä taisteluissa Mardinin, Diyarbakırin, Şırnakin ja Hakkârin maakunnissa on kuollut yhteensä 8 siviiliä. Esimerkiksi vuotta aiemmin vastaavana ajanjaksona (29.12.2015–14.6.2016) kyseisissä maakunnissa käydyissä taisteluissa sai surmansa 123 siviiliä ja 138 taustaltaan tuntematonta nuorta, joiden joukossa todennäköisesti myös siviilejä.⁹²

3. Lähteet

Amnesty International 6.12.2016: Turkey: Displaced and dispossessed: Sur residents' right to return home. Osoitteessa: <https://www.amnesty.org/en/documents/eur44/5213/2016/en/> (käyty 19.6.2017).

Amnesty International 2017: Turkey 2016/2017. Osoitteessa: <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/turkey/report-turkey/> (käyty 13.6.2017).

⁸⁷ USDOS 2017, 43–44.

⁸⁸ OHCHR 2/2017, 14–15.

⁸⁹ Middle East Eye 30.3.2017.

⁹⁰ Al Monitor/ Bozarslan 3.5.2017.

⁹¹ EASO 11/2016, 70.

⁹² ICG (päiväämätön).

The Council of Europe Commissioner for Human Rights (CoECHR) 25.4.2017: Third party intervention by the Council of Europe Commissioner for Human Rights. Osoitteessa: <https://rm.coe.int/168070cff9> (käyty 16.6.2017).

Daily Sabah 8.9.2016: Turkey's Çukurca district cleared of all PKK components, confirms Gendarmerie Forces General. Osoitteessa: <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2016/09/08/turkeys-Çukurca-district-cleared-of-all-pkk-components-confirms-gendarmerie-forces-general> (käyty 19.6.2017).

Daily Sabah 12.2.2017: Curfew declared in 9 neighborhoods of Turkey's southeastern Mardin province. Osoitteessa: <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2017/02/12/curfew-declared-in-9-neighborhoods-of-turkeys-southeastern-mardin-province> (käyty 13.6.2017).

Daily Sabah 7.3.2017: Anti-PKK ops carried out in northeast Turkey. Osoitteessa: <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2017/03/08/anti-pkk-ops-carried-out-in-northeast-turkey> (käyty 13.6.2017).

Daily Sabah 9.6.2017: 42 PKK terrorists killed in counterterrorism operations last week. Osoitteessa: <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2017/06/09/42-pkk-terrorists-killed-in-counterterrorism-operations-last-week> (käyty 16.6.2017).

Daily Sabah 11.6.2017: Security forces dealt a heavy blow to PKK in first half of 2017. Osoitteessa: <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2017/06/12/security-forces-dealt-a-heavy-blow-to-pkk-in-first-half-of-2017> (käyty 16.6.2017).

EASO (European Asylum Support Office) 11/2016: EASO Country of Origin Information Report: Turkey Country Focus. Osoitteessa: https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/COI%20Turkey_15nov%202016.pdf (käyty 19.6.2017).

European Commission (EC) 6.11.2016: Commission Staff Working Document. Turkey 2016 Report. Osoitteessa: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_turkey.pdf (käyty 14.6.2017).

Fend Walter-Josef 2015: Kurdish Political Parties in Turkey. Teoksesta Taucher Wolfgang, Vogl Mathias & Webinger Peter: *The Kurds. History - Religion - Language - Politics*. Austrian Federal Ministry of the Interior. s. 51–86. Myös osoitteessa: http://www.ecoi.net/file_upload/90_1447760239_bfa-regiones-et-res-publicae-the-kurds-2015.pdf (käyty 16.6.2017).

France 24/AFP 6.3.2017: Turkey launches vast security operation in south-east. Osoitteessa: <http://www.france24.com/en/20170306-turkey-launches-vast-security-operation-south-east> (käyty 19.6.2017).

Freedom House 2016: Freedom in the World 2016 - Turkey. Osoitteessa: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/turkey> (käyty 16.6.2017).

Human Rights Watch (HRW) 11.7.2016: Turkey: State Blocks Probes of Southeast Killings. Osoitteessa: <https://www.hrw.org/news/2016/07/11/turkey-state-blocks-probes-southeast-killings> (käyty 19.6.2017).

HRW 2017: World Report 2017 - Turkey. Osoitteessa: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/turkey> (käyty 16.6.2017).

HRW 20.3.2017: Turkey: Crackdown on Kurdish Opposition. Osoitteessa: <https://www.hrw.org/news/2017/03/20/turkey-crackdown-kurdish-opposition> (käyty 16.6.2017).

Hürriyet Daily News 21.5.2017: State of emergency won't be removed until peace is restored: President Erdoğan. Osoitteessa: <http://www.hurriyetdailynews.com/state-of-emergency-wont-be-removed-until-peace-is-restored-president-erdogan.aspx?pageID=238&nID=113358&NewsCatID=338> (käyty 13.6.2017).

Hürriyet Daily News 11.6.2017: 1,068 PKK militants killed in last nine months in Turkey: Interior minister. Osoitteessa: <http://www.hurriyetdailynews.com/1068-pkk-militants-killed-in-last-nine-months-in-turkey-interior-minister-.aspx?pageID=238&nID=114181&NewsCatID=509> (käyty 16.6.2017).

Hürriyet Daily News 12.6.2017: 10,657 PKK militants 'neutralized' in last two years: Turkish defense minister. Osoitteessa: <http://www.hurriyetdailynews.com/10657-pkk-militants-neutralized-in-last-two-years-turkish-defense-minister-.aspx?pageID=238&nID=114213&NewsCatID=509> (käyty 19.6.2017).

International Crisis Group (ICG) (päiväämätön) [päivitetty 15.6.2017]: Turkey's PKK Conflict: The Rising Toll. Osoitteessa: <http://www.crisisgroup.be/interactives/turkey/> (19.6.2017).

ICG 10.11.2016: Turkey's PKK Conflict Veers onto a More Violent Path. Osoitteessa: <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/western-europemediterranean/turkey/turkeys-pkk-conflict-veers-more-violent-path> (käyty 19.6.2017).

ICG 2.5.2017: Managing Turkey's PKK Conflict: The Case of Nusaybin. Osoitteessa: <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/western-europemediterranean/turkey/243-managing-turkeys-pkk-conflict-case-nusaybin> (käyty 13.6.2017).

ICG 4.5.2017: The PKK's Fateful Choice in Northern Syria. Osoitteessa: <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/176-pkk-s-fateful-choice-northern-syria> (käyty 13.6.2017).

International Institute for Strategic Studies (IISS) (päiväämätön) [päivitetty 11.6.2017]: Armed Conflict Database – Turkey (PKK). Osoitteessa: <https://acd.iiss.org/conflicts/turkey--pkk-d23c> (käyty 15.6.2017). [Vaatii kirjautumisen.]

Al Jazeera 12.9.2016: Turkey removes 24 mayors over 'PKK links'. Osoitteessa: <http://www.aljazeera.com/news/2016/09/turkey-removes-24-mayors-pkk-links-160911131732417.html> (käyty 19.6.2017).

Al Jazeera 25.10.2016: Turkey detains Diyarbakır co-mayors. Osoitteessa: <http://www.aljazeera.com/news/2016/10/turkey-detains-Diyarbakir-mayors-161025200857643.html> (käyty 19.6.2017).

Al Jazeera 30.5.2017: Turkey declares curfew in 43 villages in Diyarbakir. Osoitteessa: <http://www.aljazeera.com/news/2017/05/turkey-declares-curfew-43-villages-Diyarbakir-C4%B1r-170530084449370.html> (käyty 19.6.2017).

Kurdish Question 6.3.2017: Curfew in 18 Kurdish villages in southeast Turkey leads to fears of massacre. Osoitteessa: <http://kurdishquestion.com/article/3863-curfew-in-18-kurdish-villages-in-southeast-turkey-leads-to-fears-of-massacre> (käyty 13.6.2017).

Kurdish Question 2.6.2017: PKK says it downed Turkish army helicopter killing 13 high ranking military officials. Osoitteessa: <http://www.kurdishquestion.com/article/3926-pkk-says-it-downed-turkish-army-helicopter-killing-13-high-ranking-military-officials> (käyty 19.6.2017).

Kurdish Question 5.6.2017: At least 111 Kurdish YPG fighters killed in recent attacks by Turkey, Islamists. Osoitteessa: <http://www.kurdishquestion.com/article/3930-at-least-111-kurdish-ypg-fighters-killed-in-recent-attacks-by-turkey-islamists> (käyty 19.6.2017).

Middle East Eye 30.3.2017: Fear in Turkey's old city of Diyarbakır, despite multi-million reconstruction. Osoitteessa: <http://www.middleeasteye.net/news/rebuilding-Diyarbakirs-historic-old-city-286415680> (käyty 15.6.2017).

Al Monitor/ Bayramoglu Ali 4.5.2017: No end in sight for Erdogan's purges after referendum. Osoitteessa: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/05/turkey-referendum-emboldened-new-purges-bans.html> (käyty 16.6.2017).

Al Monitor/ Bozarslan Mahmut 3.5.2017: More Kurds forced out of ancient Sur in southeast Turkey. Osoitteessa: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/05/turkey-kurds-forced-out-from-ancient-city-sur.html> (käyty 13.6.2017).

Al Monitor/ Kucuksahin Sukru 12.9.2016: Kurds become new target of Ankara's post-coup purges. Osoitteessa: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/09/turkey-kurds-become-new-target-of-post-coup-purges.html> (käyty 19.6.2017).

The New York Times/ Norland Rod 7.12.2016: Crackdown in Turkey Threatens a Haven of Gender Equality Built by Kurds. Osoitteessa: https://www.nytimes.com/2016/12/07/world/middleeast/turkey-kurds-womens-rights.html?_r=0 (käyty 19.6.2017).

The New York Times/ Hansen Suzy 13.4.2017: Inside Turkey's Purge. Osoitteessa: <https://www.nytimes.com/2017/04/13/magazine/inside-turkeys-purge.html> (käyty 16.6.2017).

OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights) 2/2017: Report on the human rights situation in South-East Turkey, July 2015 to December 2016. Osoitteessa: http://www.ohchr.org/Documents/Countries/TR/OHCHR_South-East_TurkeyReport_10March2017.pdf (käyty 19.6.2017).

Reuters 12.9.2016: Turkey removes two dozen elected mayors in Kurdish militant crackdown. Osoitteessa: <http://www.reuters.com/article/us-turkey-security-kurds-idUSKCN11H065> (käyty 19.6.2017).

Rudaw 20.7.2016: Death toll in PKK-Turkey conflict reveals change in PKK tactics, says monitor. Osoitteessa: <http://www.rudaw.net/english/middleeast/turkey/200720162> (käyty 13.6.2017).

Rudaw 26.2.2017: New curfews announced in Turkey's Kurdistan as airstrikes target PKK bases. Osoitteessa: <http://www.rudaw.net/english/middleeast/turkey/26022017> (käyty 14.6.2017).

Stockholm Center for Freedom (SCF) 30.5.2017: Turkish gov't imposes curfew in four districts of Kurdish dominated Diyarbakır province. Osoitteessa: <http://stockholmcf.org/turkish-govt-imposes-curfew-in-four-districts-of-kurdish-dominated-Diyarbakir-province/> (käyty 15.6.2017).

Stratfor 5.11.2015: Turkey: PKK Ends Cease-Fire. (käyty 19.6.2017) [Vaatii kirjautumisen.]
Turkish Minute 31.5.2017: [UPDATE] 13 officers including general die in military helicopter crash. Osoitteessa: <https://www.turkishminute.com/2017/05/31/13-officers-including-general-die-in-military-helicopter-crash/> (käyty 19.6.2017).

Turkish Minute 5.6.2017: Interior Ministry: 48 PKK militants neutralized in one week. Osoitteessa: <https://www.turkishminute.com/2017/06/05/interior-ministry-48-pkk-militants-neutralized-in-one-week/> (käyty 16.6.2017).

US Department of State (USDOS) 2016: Turkey 2015 Human Rights Report. Osoitteessa: <http://www.state.gov/documents/organization/253121.pdf> (käyty 13.6.2017).

USDOS 2017: Turkey 2016 Human Rights Report. Osoitteessa: <https://www.state.gov/documents/organization/265694.pdf> (käyty 19.6.2017).

The Washington Post/ Cunningham Erin 10.10.2016: Turkey's Kurds are in the crosshairs as government crackdown widens Osoitteessa: https://www.washingtonpost.com/world/turkeys-kurds-are-in-the-crosshairs-as-government-crackdown-widens/2016/10/09/6be368f8-8a82-11e6-8cdc-4fbb1973b506_story.html (käyty 19.6.2017).

Vastuuvapauslauseke:

This document was written by the Finnish Immigration Service's COI Service according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008). It was therefore composed on the basis of carefully selected, publicly available sources of information. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed/obvious facts has been cross-checked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. However, this document does not pretend to be exhaustive. Neither is this document conclusive as to the merit of any particular claim to refugee status or asylum. If a certain event, person or organization is not mentioned in the document, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The information in the document does not necessarily reflect the opinion of the authority and makes no political statement whatsoever.